

Ett år med AFS 2023:3

Rikard Almgren, 2026-03-23

Agenda

- Hur aktörer som byggherrar, Bas-P, Bas-U och projektörer tolkat och arbetat med sina nya skyldigheter
- Vanliga brister som har uppmärksammats
- Framtiden för byggarbetsmiljöarbetet – utveckling och framsteg

Rikard Almgren

Titel: Byggarbetsmiljöspecialist

Företag: BAMS AB

Om mig:

Sakkunnig rådgivare inom byggarbetsmiljö. Föreläsare, utbildare och författare inom ämnet.

Om detta webinarium

- Fokus på tillämpning av AFS 2023:3, inte genomgång av dess innehåll

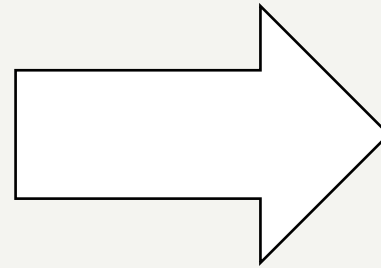
Bygger på:

- Enkäter och dialog med cirka 30 aktörer
- Erfarenhet från pågående och avslutade uppdrag inom BAMS AB

Hur aktörer som byggherrar, Bas-P, Bas-U och projektörer tolkat och arbetat med sina nya skyldigheter

Byggherrar – stor spridning på tolkning

Projektorganisationer,
relativt träffsäker
tillämpning

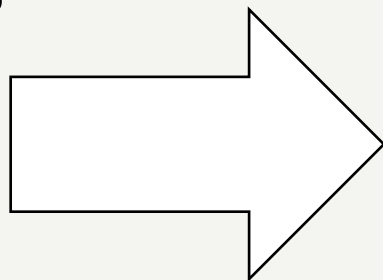

Förvaltning/egen regi:
Osäkerhet hur AFS 2023:3
ska tillämpas

**AFS 2023:3 är till största delen
strukturerad och skriven för ett
byggnads- och
anläggningsprojekt av viss
storlek**

Byggherrar – stor spridning på tolkning

Industriprojekt
(installation, maskin,
process):
tendens att missa
bygg- och
anläggning som
delar av en helhet

Projektlogik och språk

Projektet kallas "installation" och byggmomenten blir stödaktiviteter som hamnar utanför identifieringen.

Historik och kultur

Man är van vid att underhåll/stopp och permit-system hanterar arbetsmiljöfrågor, vilket leder till en tro på att detta ersätter byggarbetsmiljökrav.

Otydligt byggherreskap

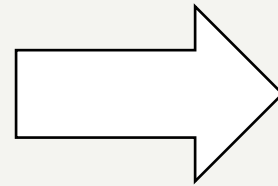
Beställaren är ofta en driftorganisation som inte ser sig som byggherre i byggbemärkelse

Problemet är sällan viljan – utan att identifiera och därefter jobba med anpassningar.

Projektörer – alla vet inte att de är projektörer

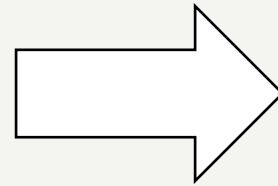
Tekniska konsulter:
Relativt god förståelse

Tillfälliga konstruktioner:
Missar sitt ansvar som projektör
(tillfällig konstruktion innebär inte
tillfälligt ansvar)

Ses som "ren" produktion/montage
istället för projektering.

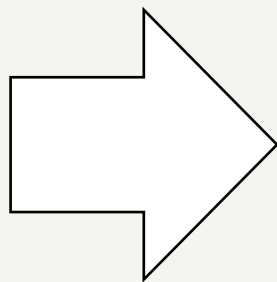
Byggherren som projektör:
Gör tidiga val i planering och
utformning vilket styr risknivåer
långt före teknisk projektering

Tidiga val ses som förberedelser –
inte som planering –
och lämnas vidare i processen.

Bas-P – tydligare roll men fortfarande beroende

Föreskriften upplevs som ett stöd

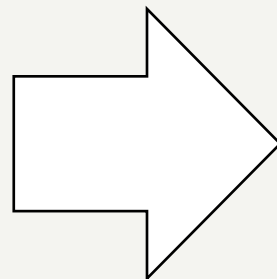

Genomslag beror helt på byggherren

AFS 2023:3 stärker Bas-P men ersätter inte en aktiv och strukturerad byggherre.

Bas-U – Tydligare roll, otydliga gränser

Föreskriften upplevs som en hjälp och förtydligande

Osäkerhet kring uppföljning av
entreprenörer

Risk för sammanblandning med
arbetsgivaransvar eller
entreprenörsrollen

Vanliga brister som uppmärksammats

Schablonmässig ansvarsförskjutning i upphandling

Administrativa föreskrifter - AFC.183 Ansvar för arbetsmiljö:

”Entreprenören övertar byggherrens arbetsmiljöansvar enligt AML 3 kap. 7c §.”

- Entreprenörer utses till ställföreträdande byggherre utan att förutsättningar prövats (självständighet och rådighet)
- Hanteras administrativt – inte genom faktisk analys och avtal

Otillräcklig prövning av Bas-U:s förutsättningar

AFS 2023 introducerar intressekonflikt (allmänt råd) och krav på ”avsätta tillräckligt med tid” (2 kap. 9§)

- Ingen reell prövning av intressekonflikt
- Rollen kombineras ofta med platschef utan tids- eller resursanalys

Arbetsmiljöplaner används inte som styrande dokument

Arbetsmiljöplanen finns – men styr inte

- Används reaktivt, sent i processen
- Förväntas hantera konsekvenser av redan fattade beslut
- Behandlas som dokument, inte som del byggarbetsmiljöarbetets styrning

Byggarbetsmiljöarbete ses inte som systemiskt

Den största missen av alla:

Byggarbetsmiljöarbete hanteras fragmenterat – inte som ett sammanhängande system.

- AFS 2023:3 bygger på parallellt, ömsesidigt beroende och ansvar
- Ansvar behandlas isolerat – eller flyttas bakåt i processen
- Samordning förväntas kompensera för uteblivet arbete i tidigare skeden

Framtiden för byggarbetsmiljöarbetet – utveckling och framsteg

Arbetsmiljöverket

Tillsynen har flyttat fokus:

Fokus på hur rollerna arbetar –
inte bara om krav är uppfyllda

Dialogbaserad tillsyn av
byggherre, Bas-P, Bas-U och
projektörer

Bedömning av systematik, inte
enskilda dokument

Brister och krav

Brist 1: Rutiner för Bas-P:s arbetsmiljöarbete under planering och projektering

Det saknas rutiner för hur ni arbetar enligt grundprinciperna för att förebygga arbetsmiljörisker och en beskrivning om hur och när arbetsmiljöfrågor om byggskedet ska hanteras under planeringen och projekteringen. Samt hur ni kontrollerar och följer upp att projektörerna arbetar med att förebygga arbetsmiljörisker under byggskedet.

Brist 2: Kontrollera projektörernas rutiner för att förebygga arbetsmiljörisker - Bas-P

Ni har, i rollen som Bas-P i byggprojektet, inte kontrollerat att projektörerna har rutiner för att förebygga arbetsmiljörisker som kan uppstå i byggskedet. Detta har uppmärksamrats genom att arbetsmiljörisker (exempelvis fallrisk, påkörningsrisk och risker med tunga lyft) inte tillräckligt omhändertagits.

Kvalitetssäkrad kompetens – branschens svar

Från utbildning till verifierad kompetens.

Pågående initiativ för branschstandardiserad kompetens (Rådet för byggkompetens, Byggföretagen, Utbildningsföretagen, Svensk Byggtjänst m. fl).

- Gäller byggherre, Bas-P och Bas-U

- Kommande körkortsmodell med krav på:
 - innehåll
 - genomförande
 - utbildare

De egna initiativen – där systemet faktiskt byggs

Alla vill göra rätt – och är beredda att lägga tid, trots osäkerhet hur, när och vad som ska göras

Byggarbetsmiljöarbete är mer än efterlevnad, vilket många inser.

Byggarbetsmiljö handlar i grunden inte om regler. Det handlar om att människor ska komma hem hela – i både kropp och huvud – från jobbet.

Uppdateringskurs i arbetsmiljö för Bas-P och Bas-U

26 augusti 2026

- Regelförnyelsens påverkan (AFS 2023:3) på de olika samordnande rollerna
- Praktiska verktyg i rollen som Bas-P och Bas-U samt arbetssätt för att arbeta i en byggherres organisation (i rollen som Bas-P/U)

Byggherrens ansvar för arbetsmiljön enligt AFS 2023:3

11 september 2026

- Din roll som byggherre och ett arbetsmiljöansvar enligt AFS 2023:3
- Vilka roller och ansvarsområden behövs säkerställas och att uppnå kvalitetssäkrad lagefterlevnad

Byggarbetsmiljö för projektörer

Förinspelad e-kurs, 90 min

- Grundläggande arbetsmiljökunskap för projektörer
- Hur du kan arbeta med gällande föreskrifter i ditt arbete som projektör

Vad tyckte du om dagens webinarium?

**Ta gärna 30 sekunder och svara på utvärderingen!
Efter det besvaras frågor i mån av tid**

Frågor?

Tack!

För frågor om BG Institute och våra kurser,
mejla oss på kursinformation@bginstitute.se

